

С.І. Большаков

*кандидат військових наук, судовий експерт, оцінювач,
доцент кафедри економіки та міжнародних відносин,
Міжнародний гуманітарний університет (м. Одеса)*

Р.М. Волчек

*кандидат економічних наук, доцент,
Одеський національний економічний університет (м. Одеса)*

ВИКОРИСТАННЯ ВИДІВ ВАРТОСТІ МАЙНА ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ

Доведено некоректність визначання вартості майна експертами МВС України, які користуються методичними рекомендаціями “Розрахунок втрати якості непродовольчих товарів у зв’язку з їх зносом та наявністю дефектів, який використовується при проведенні товарознавчих досліджень”. Визначено, що зазначені методичні рекомендації не враховують у собі основ оцінки майна, а саме: визначення бази оцінки, вид вартості майна, який необхідно визначити, та інше. З цього приводу виникає плутанина щодо визначення вартості майна щодо якого скоєно злочин, яка є підставою для притягнення винної особи до кримінальної або адміністративної відповідальності. Надано рекомендації, впровадження яких дозволить більш чітко, а головне, методологічно правильно визначати вартість майна під час проведення судових експертиз.

Ключові слова: база оцінки, вид вартості, судова експертиза, нарахований та накопичений знос.

Постановка проблеми. У сучасній ринковій економіці особлива увага приділяється визначенню вартості майна на поточну дату. Це дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення, завдяки яким суб’єкт господарювання може визначити справедливу (ринкову) вартість майна, за якою його можна продати на ринку. Питання визначення вартості майна входять у сферу інтересів оціночної діяльності. Проте оцінкою майна та майнових прав можуть займатися не тільки оцінювачі, а й судові експерти, діяльність яких пов’язана з питаннями оцінки майна та майнових прав. Особливу увагу на сьогодні набувають питання оцінки майна, щодо якого скоєно злочин.

Особами, які здатні визначити розмір заподіяної шкоди власнику майна, є експерт, оцінювач та фахівець у тій чи іншій галузі знань. Судді зазвичай більше довіряють інформації, яка міститься у висновку експерта та висновку експертного дослідження, і на цій основі виносять вирок щодо покарання злочинця. У цьому випадку проблема полягає в тому, що судові експерти МВС зазвичай не враховують вимоги нормативно-правових актів з оцінки майна, що призводить до неякісної (недостовірної) оцінки майна, щодо якого скоєно злочин. Тому актуальним на сьогодні є створення умов, за яких судові експерти МВС мали б гарно розроблену методичну базу, якою вони могли б керуватися задля підготовки коректних висновків експерта та висновків експертного дослідження.

Аналіз досліджень та публікацій. Критично-бібліографічний огляд літературних джерел, присвячених оцінці майна [1;2;3;4;5, с.19-41;6, с.27-65], показує, що на сьогодні

науковцями та практиками достатньо ґрунтовно розглянуті питання застосування методичних підходів щодо оцінки майна. Вагомий внесок в розвиток формування методології оцінки майна та майнових прав внесли Грязнова А.Г. та Федотова М.А. [1, с. 60-72, 97-113, 119-134, 323-335]. Вони дослідили особливості, притаманні кожному окремому виду вартості об'єкта оцінки, і надали рекомендації щодо визначенні бази оцінки, тобто який вид вартості майна треба визначити у залежності від цілей оцінки.

Деякі дослідники, такі як Пузенко С.А. [2, с.18-37], зосереджують свою увагу на особливостях оцінки майна під час купівлі-продажу цілісних майнових комплексів (підприємств).

Сухомлін В. та Шалаєв В. [3, с.216-241] систематизували методи визначення зносу спеціалізованого обладнання в процесі оцінки цілісних майнових комплексів.

Все зазначене дає підстави стверджувати, що на сьогодні в нашій державі достатньо забезпеченою науковими публікаціями є саме оціночна діяльність, про що, нажаль, не можна сказати стосовно експертизи з оцінки майна та майнових прав, яка підпорядкована Міністерству внутрішніх справ України.

Справа в тому, що історично в Україні найбільш істотна увага приділялася судово-бухгалтерській експертизі, оскільки тривалий час існує наукова школа за цим видом судової експертизи. З цього приводу саме цей вид судової експертизи найбільш повно забезпечений літературою, яка відповідає умовам сьогодення і це, відповідно, сприяє обізнаності та високій кваліфікації фахівців у рамках зазначеного виду судової експертизи.

Законодавчо (ст.4 Закону України “Про оцінку майна та майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні”[7]) прописано, що експерти МВС повинні керуватися національними стандартами оцінки в Україні, проте вони вдаються до використання методичних рекомендацій “Розрахунок втрати якості непродовольчих товарів у зв’язку з їх зносом та наявністю дефектів, яка використовується при проведенні товарознавчих досліджень”, що затверджені Міністерством юстиції України у 2002 році [8] (далі – Методичні рекомендації).

Критичний огляд даних Методичних рекомендацій показав, що вони не містять у собі вказання бази оцінки, а саме, чіткого трактування визначити під час проведення судової товарознавчої експертизи. Ця обставина практично зводить нанівець результати виконаної експертизи, оскільки відсутність зазначення бази оцінки призводить до суперечностей із нормами Національних стандартів оцінки. У Законі України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” зазначено, що якщо договором на проведення оцінки майна або ухвалою суду не зазначено вид вартості, який повинен бути визначений в результаті оцінки, визначається ринкова вартість. Саме ця вартість дозволяє оцінити скільки на дату проведення дослідження коштує майно. Також, ці Методичні рекомендації передбачають визначення вартості майна шляхом розрахунку нарахованого зносу (як здійснюється в бухгалтерському обліку), натомість оцінювач повинен розрахувати накопичуваний знос. Все зазначене призводить до некоректного визначення експертами МВС вартості заподіяної шкоди власнику майна.

Мета статті полягає у висвітленні некоректності визначення вартості заподіяної шкоди власнику майна, щодо якого скоєно злочин, згідно із Методичними рекомендаціями втрати якості. Буде зроблена спроба надати рекомендації, які дозволять методологічно правильно визначити вартість майна під час проведення судових експертиз.

Виклад основного матеріалу. Проведемо порівняльний аналіз визначення вартості майна, щодо якого скоєно злочин, згідно із методиками та нормативними актами, які використовують експерт МВС, оцінювач і бухгалтер. Відмінності між результатами проведених розрахунків дослідимо на прикладі умовної ситуації, пов’язаної із крадіжкою мобільного телефону Apple iPhone 4S 16 GB White на 01.07.2014 року. Цей телефон був

придбаний 1 липня 2013 року за 4000 грн. і на момент здійснення крадіжки він був у володаря у користуванні один рік.

Результати дослідження наведені у таблиці 1 “Види вартості мобільного телефону Apple iPhone 4S 16 GB White”.

Таблиця 1

Види вартості мобільного телефону Apple iPhone 4S 16 GB White

№ з/п	Вид вартості	Розрахунки експерта МВС згідно із Методикою, грн.	Розрахунки оцінювача, грн.	Розрахунки бухгалтера, грн.
А	В	1	2	3
1	Залишкова вартість мобільного телефону (за наявності документів, що підтверджують його первісну вартість)	3200	×	×
2	Ринкова вартість мобільного телефону (за наявності документів, що підтверджують його первісну вартість)	×	1982	×
3	Залишкова вартість мобільного телефону на кінець першого року експлуатації (за наявності документів, що підтверджують його первісну вартість)	×	×	3694,42

1.Визначення вартості вкраденого мобільного телефону з позиції експерта МВС.

Діяльність судових експертів, пов’язана з оцінкою майна, здійснюється на умовах і в порядку, передбачених Законом України “Про судову експертизу” [9], з урахуванням особливостей Закону України “Про оцінку майна та майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” [7] щодо методичного регулювання оцінки майна та майнових прав.

Експерти МВС України під час проведення судових товарознавчих експертиз користуються Практичним посібником для працівників органів досудового слідства та експертних підрозділів з питань визначення та проведення судової експертизи [10], який містить зразки висновків експертів. У зазначеному посібнику наголошено, що судовий експерт МВС під час визначення вартості майна, щодо якого скоєно злочин, повинен дотримуватися норм Методичних рекомендацій [8].

Згідно із Методичними рекомендаціями [8], експерт МВС повинен:

1. визначити початкову (первісну) вартість мобільного телефону;
2. визначити розмір втрати якості цього мобільного телефону протягом фактичного періоду його експлуатації (тобто, зношення);
3. визначити вартість об’єкта оцінки за вирахуванням зносу.

Розрахована експертом МВС вартість вкраденого мобільного телефону, яка зазначена ним у висновку експерта або висновку експертного дослідження, є підставою до визначення розміру завданої шкоди власнику майна, щодо кого скоєно злочин. Кінцевий розмір шкоди визначає суддя і це є підставою для притягнення злочинця до кримінальної або до адміністративної відповідальності. У 2014 році кримінальна відповідальність за крадіжку (шахрайство) виникає при вартості майна на суму, яка перевищує 121,8 грн. (тобто, 20% від податкової соціальної пільги, яка до 31 грудня 2014 року становить 50% від прожиткового мінімуму для працездатних, що встановлено на 1 січня звітного року, тобто не 1218 грн., 609 грн.) [11]. За вчинення крадіжки на суму, що дорівнює, або менше межі настання кримінальної відповідальності настає адміністративна відповідальність [12].

Зазначимо, що визначення розміру завданої шкоди власнику майна під час виконання судових товарознавчих експертиз істотно відрізняється від визначення шкоди

при судово-бухгалтерській експертизі. Згідно із порядком проведення судово-бухгалтерської експертизи, з початку проводиться аудиторська перевірка того або іншого об'єкта і аудитор визначає розмір нанесеної шкоди, а вже потім судовий експерт, керуючись даними, які містяться у аудиторському висновку, зазначає розмір завданої шкоди власнику майна.

Під час судової товарознавчої експертизи аудит не проводиться, тому експерт МВС самостійно визначає розмір завданої шкоди власнику майна, щодо якого скоєно злочин. Принципова різниця у визначеному розмірі завданої шкоди згідно із двома видами експертиз в тому, що при судово-бухгалтерській експертизі аудитор керується Міжнародними стандартами аудиту та Міжнародними й Національними стандартами бухгалтерського обліку, Податковим кодексом України. Вказані нормативні документи є ґрунтовними і якість зроблених на їх основі розрахунків не викликає сумнівів.

Визначення розміру завданої шкоди власнику майна, щодо якого скоєно злочин, при судовій товарознавчій експертизі повинно здійснюватись згідно із Національними стандартами оцінки, проте на практиці експерти МВС користуються лише Методичними рекомендаціями [8]. Ці Методичні рекомендації, на нашу думку, містить низку недоліків і тому, розрахунки, виконані згідно із цим нормативним актом, є суперечливими.

У цій статті ми свідомо уникаємо терміну “оцінка розміру завданої матеріальної шкоди”, оскільки експерт згідно чинного законодавства не має права розраховувати розмір матеріальної шкоди, так як це має відношення до юридичних, а не економічних питань (розмір матеріальної шкоди визнає суддя). До того ж, згідно із Постановою № 1891 “Про затвердження Методики оцінки майна” від 10.12.2003 року і змінами від 07.12.2011 року [13], тільки оцінювач має право визначати розмір матеріальної шкоди, яка нанесена майну державних та комунальних підприємств. Для визначення матеріальної шкоди, заподіяної фізичній особі, на сьогодні в Україні не існує спеціально розробленої методики. Винятком є лише визначення матеріальної шкоди, скоєної щодо колісних транспортних засобів, яке регламентується методикою товарознавчої експертизи та оцінки колісних транспортних засобів, що затверджена наказом Міністерства юстиції України та ФДМУ від 24.11.2003 року №142/5/2092 [14].

Розмір вартості майна, щодо якого скоєно злочин, наведений у висновку експерта або висновку експертного дослідження, є підставою для остаточного визначення суддею розміру завданої матеріальної шкоди власнику майна (суддя, як правило, визначає покарання злочинцю на основі тієї вартості, яку розрахував експерт МВС, оскільки судова експертиза має доказовий характер). Звідси випливає, що від того, який вид вартості буде розрахований експертом МВС, і буде залежати ступінь відповідальності злочинця.

Аналіз виду вартості мобільного телефону Apple iPhone 4S 16 GB White“, який було вкрадено, показує, що експерт МВС визначає залишкову вартість цього майна, проте згідно із нормами Закону України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” повинен визначати ринкову вартість. З метою уникнення дискусії, вважаємо за доцільне надати пояснення щодо зазначених видів вартості майна.

Згідно із вимогами Національного стандарту №1 “Загальні засади оцінки майна та майнових прав” [15], ринкова вартість об'єкта оцінки – це вартість, за якою можливо відчуження об'єкта оцінки на ринку тотожного майна на дату оцінки за договором, заключним між покупцем та продавцем, після відповідного маркетингу та за умови, що кожна з цих сторін діє із знанням справи, розсудливо та без примусу.

Залишкова вартість – це вартість заміщення (відтворення) об'єкта оцінки за вирахуванням усіх видів зносу (для нерухомого майна – з урахуванням ринкової вартості земельної ділянки при її існуючому використанні (прав, пов'язаних із земельною ділянкою) [15].

Доволі часто під час оцінки майна, щодо якого скоєно злочин, трапляється ситуація, коли залишкова вартість майна більше за ринкову. Отже, саме нехтування видом вартості майна, який необхідно визначити, призводить до методично й законодавчо

суперечливих розрахунків вартості завданої шкоди власнику майна, щодо якого скоєно злочин, і некоректно зроблених судових вироків стосовно покарання злочинців.

Згідно із Методичними рекомендаціями, першим етапом визначення вартості мобільного телефону Apple iPhone 4S 16 GB White, є визначення “початкової” вартості цього вкраденого телефону.

Експерт МВС під час визначення початкової вартості майна визначає цю вартість не за допомогою документів, у яких містяться дані про ринкову вартість майна (у даному випадку, телефону) а ~~завдяки некоректним накладним~~ звітної мережі *Internet* або з протоколу допиту потерпілого (оскільки документів, як правило, не можна знайти). У цьому випадку порушується ст.69 Кримінального кодексу України [16, с.215], згідно із якою, експерт не має права самостійно збирати матеріали у процесі проведення експертизи. Матеріали щодо вартості вкраденого майна експерту МВС повинен надати слідчий, але на практиці експерт визначає первісну вартість майна шляхом визначення середньої арифметичної цін, які знайдено на сайтах магазинів або об’яв щодо купівлі-продажу майна.

Наведемо алгоритм визначення первісної вартості вкраденого телефону Apple iPhone 4S 16 GB White.

Оскільки на практиці, як зазначалось, у більшості випадків у експерта МВС немає документів, підтверджуючих ринкову вартість вкраденого майна, то згідно із Методичними рекомендаціями, він часто користується інформацією про ціни на подібне майно, які публікуються магазинами. У нашому випадку інформація взята з сайту купівлі-продажу товарів Slando на дату оцінки – 01.07.2014 року. Ціни на подібний телефон колишнього використання коливаються від 2200 грн. до 3000 грн.

Середня ціна пропозиції подібного об’єкта порівняння (у нашому прикладі, мобільного телефону Apple iPhone 4S 16 GB White) на 01.07.2014 року = $(2300 + 2555 + 3000 + 2900 + 2600) : 5 = 2671$ грн.

Аналіз показав, що експерт МВС в разі відсутності підтверджуючих документів щодо початкової вартості майна, щодо якого скоєно злочин, не має можливості визначити початкову вартість, оскільки він не має права самостійно збирати матеріали. Він повинен дати клопотання замовнику експертизи, а в разі незадоволення клопотання протягом місяця, дати повідомлення про неможливість проведення судової експертизи.

Другим етапом визначення вартості майна, щодо якого скоєно злочин, згідно із Методичними рекомендаціями, є визначення міри втрати якості майна (тобто, його зношення). Згідно із рекомендаціями Практичного посібника для працівників органів досудового слідства та експертних підрозділів з питань визначення та проведення судової експертизи [10, с.438], знос майна треба розраховувати згідно із вимогами Методичних рекомендацій за формулою:

$$P = П_{-x} - \frac{K_{-x} \cdot B}{100} \quad (1)$$

де, P - розмір втрати якості виробу через знос;
П – початкова вартість;
К – кількість років експлуатації виробу;
В – відсоток втрати якості за один рік експлуатації даного виду виробу (зазначається у таблицях “Втрата якості виробу за один рік експлуатації” та “Втрата якості виробу внаслідок зносу та наявності дефектів”, які містяться у додатках до Методичних рекомендацій (для наочності наведемо шкалу втрати якості майна за один рік експлуатації у таблицях 2 та 3).

Таблиця 2

Втрата якості телефонних апаратів за один рік експлуатації [8, с.36]

№ з/п	Найменування виробів	Втрата якості за один рік експлуатації, %
А	В	1
1	Телефонні, факсимільні апарати і т. п.	5
2	Апарати мобільного зв'язку	20

Таблиця 3

Втрата якості телефонних апаратів внаслідок зносу та наявності дефектів [8, с.36]

№ з/п	Товарний стан виробів, показники зносу та дефектів	Втрата якості внаслідок зносу та дефектів, %
А	В	1
1	Апарати морально застаріли	10-50
2	Забруднення та подряпини корпусу	5-30
3	Тріщини корпусу	50-80
4	Пошкодження розетки, вилки, шнура	5-10

Третім етапом Методичних рекомендацій є визначення залишкової вартості майна, щодо якого скоєно злочин. Згідно із рекомендаціями Практичного посібника [10, с.438] експерт МВС повинен розрахувати залишкову вартість майна, щодо якого скоєно злочин, за формулою:

$$В \text{ зал.} = В \text{ поч.} \times (1 - Z / 100) \quad (2)$$

де, В поч. - початкова вартість майна (товару), встановлена у результаті дослідження;

Z – зниження якості майна (товару) у результаті експлуатації, тобто його знос у відсотках.

Щодо розрахунку зношення, зазначимо наступне: згідно із Методичними рекомендаціями, відсоток витрати якості апаратів мобільного зв'язку за один рік експлуатації складає 20% [8, с.36].

Розмір втрати якості мобільного телефону = 4000 грн. x 20% / 100 = 800 грн.
Apple iPhone 4S 16 GB White

Оскільки мобільний телефон Apple iPhone 4S 16 GB White експлуатувався один рік, то втрату його якості розраховували тільки за рік, і вона складає 800 грн.

Залишкова вартість мобільного телефону = 4000 грн. x 80% / 100 = 3200 грн.
Apple iPhone 4S 16 GB White
на дату оцінки

Отже, згідно із Методичними рекомендаціями, залишкова вартість мобільного телефону Apple iPhone 4S 16 GB White на дату проведення судової експертизи складає 3200 грн.

2.Визначення вартості вкраденого мобільного телефону Apple iPhone 4S 16 GB White з позиції оцінювача.

Оцінювач при визначенні вартості майна користується Законом України “Про оцінку майна та майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” [7] та нормативно-правовими актами з оцінки майна: положеннями (національними стандартами) оцінки майна, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, методиками та іншими нормативно-правовими актами, які розробляються з урахуванням вимог положень (національних стандартів) і затверджуються Кабінетом Міністрів України та Фондом державного майна України.

Алгоритм дій оцінювача такий:

1. для визначення початкової вартості майна проводить аналіз ринку подібного майна;
2. робить коригування вартості майна за формулою:

$$C_{\text{порівняльна}} = C_{\text{подібного майна}} + \Pi \quad (3)$$

де, $C_{\text{порівняльна}}$ – вартість об’єкта, визначена порівняльним підходом;

$C_{\text{подібного майна}}$ – вартість об’єктів-аналогів;

Π – сумарний розмір поправок щодо продажу подібного майна.

Алгоритм визначення розміру завданої шкоди власнику майна, щодо якого скоєно злочин, у розрахунках оцінювача, по суті, приблизно такий же як і в експерта МВС, проте різниця виникає саме у “змістовній частині” процедур визначення вартості майна. Так, на першому ж етапі дослідження (визначення початкової вартості майна) постає принципова різниця у визначенні бази оцінки, тобто виду вартості майна, яку треба розрахувати. Судовий експерт МВС зазвичай визначає залишкову вартість вкраденого майна, оскільки його до цього підштовхують Методичні рекомендації, якими він керується, а також наявні приклади та рекомендації Практичного посібника для працівників органів досудового слідства та експертних підрозділів з питань визначення та проведення судової експертизи.

Оцінювач визначає ринкову вартість майна, щодо якого скоєно злочин, оскільки: по-перше, керується нормами Закону України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні”, який, як вже було зазначено, вказує, що якщо не вказано який вид вартості треба визначити, то оцінювач повинен розрахувати ринкову вартість майна. Ця норма є правильною і вирок судді злочинцю, який зроблений на основі звіту оцінювача, який містить розраховану ринкову вартість шкоди, нанесеної власнику майна, щодо якого скоєно злочин, є більш обґрунтованим і методологічно правильним, ніж вирок, зроблений за результатами досліджень експерта МВС.

Порівнюючи можливості експерта МВС та оцінювача щодо визначення початкової вартості майна, щодо якого скоєно злочин, зазначимо, що оцінювач має більше повноважень у цій сфері, ніж експерт МВС. І ось чому: як вже зазначалося, експерт МВС в разі відсутності підтверджуючих документів щодо початкової вартості майна, щодо якого скоєно злочин, не має можливості визначити початкову вартість, оскільки він не має права самостійно збирати матеріали. Він повинен дати клопотання замовнику експертизи, а в разі незадоволення клопотання протягом місяця, дати повідомлення про неможливість проведення судової експертизи. Оцінювач у такому випадку робить ретроспективний звіт про оцінку майна. Таким чином, оцінювач може визначити будь-який вид вартості майна згідно нормативно-правових актів з оцінки майна.

У розрахунках оцінювача первісна вартість мобільного телефону Apple iPhone 4S 16 GB White) дорівнює 4000 грн., оскільки вона міститься у касовому чеку.

Стосовно другого етапу – визначення зносу мобільного телефону, зазначимо, що оцінювач, розраховує *накопичений знос*, а експерт МВС, які і бухгалтер, – *нарахований*. І в цьому виявляється суттєва різниця в результатах дослідження.

Економічна категорія “накопичений знос” найбільш часто виникає під час переоцінки об’єкта та групи основних засобів на підприємстві у випадку якщо залишкова вартість об’єкта основних засобів суттєво (на 10%) відрізняється від його справедливої (ринкової) вартості на дату балансу. Переоцінку основних засобів законодавчо має право

проводити лише оцінювач, і саме у цей момент виникає таке поняття, як накопчений знос, оскільки оцінювач переоцінює об'єкт основних засобів згідно із методикою розрахунку саме накопченого зносу.

Термін “накопчений знос” згідно із Міжнародними й Національними стандартами оцінки використовують для описання будь-якої втрати вартості об'єкта, що оцінюється, порівняно із вартістю нового.

Однією з основних відмінностей трактування зносу в оціночній діяльності порівняно із бухгалтерським обліком є те, що у оціночній діяльності крім фізичного зносу обов'язково повинен враховуватися моральний та економічний знос. Саме цього вимагає ринкова економіка і норми Національного стандарту №1 “Загальні засади оцінки майна та майнових прав” [15]. Отже, накопчений знос за ознаками його прояву поділяють на фізичний, функціональний та економічний (зовнішній).

Згідно Національного стандарту №1 “Загальні засади оцінки майна та майнових прав” [15], фізичний знос – це знос, зумовлений частковою або повною втратою первісних технічних та технологічних якостей об'єкта оцінки;

Функціональний (моральний) знос – це знос, зумовлений частковою або повною втратою первісних функціональних (споживчих) характеристик об'єкта оцінки;

Економічний (зовнішній) знос – це знос, зумовлений впливом соціально-економічних, екологічних та інших факторів на об'єкт оцінки.

Найбільш простою та актуальною методикою визначення фізичного зносу (накопченого фізичного зносу, а не нарахованого) є експертна методика, що заснована на судженні фахівця-експерта або самого оцінювача про фактичний стан устаткування виходячи з його зовнішнього виду, умов експлуатації та інших чинників. Шкала експертного оцінювання для визначення коефіцієнтів зношення міститься у методиці визначення ринкової вартості машин та обладнання Донецького інституту судових експертиз (таблиця 4 [5, с.29-30]).

Моральний знос, на нашу думку, варто розраховувати за наступною формулою:

$$\frac{\text{Рівень морального зносу обладнання, яке оцінюється}}{\text{Ринкова вартість найсучаснішого обладнання, яке має “топові” характеристики}} = \frac{\text{Первісна вартість обладнання, яке оцінюється}}{\text{Ринкова вартість найсучаснішого обладнання, яке має “топові” характеристики}} \quad (4)$$

Таблиця 4

Шкала експертного оцінювання для визначення коефіцієнта зносу

Стан устаткування	Характеристика фізичного стану	Коефіцієнт зносу, %
А	1	2
Нове	Нове, встановлене та ще не використовуване устаткування у відмінному стані	0 5
Дуже гарний	Обладнання, яке було в експлуатації, повністю відремонтоване або реконструйоване, у відмінному стані	10 15
Добрий	Обладнання, яке було в експлуатації, повністю відремонтоване або реконструйоване, у відмінному стані	20 25 30 35
Задовільний	Обладнання, яке було в експлуатації, яке потребує деякого ремонту або заміни окремих малих частин, так як підшипники, вкладиши та ін.	40 45 50 55

		60
Умовно придатний	Обладнання, яке було в експлуатації, і знаходиться в стані придатному для подальшого використання, або яке потребує значного ремонту або заміни головних частин, таких як двигун, та інших відповідальних вузлів	65 70 75 80
Незадовільний	Обладнання, яке було в експлуатації, яке потребує капітального ремонту, такого як заміна робочих органів основних засобів	85 90
Непридатне до використання або лом	Обладнання щодо якого немає доцільних перспектив стосовно продажу, окрім як за вартістю основних матеріалів, які можна з нього вилучити	97,5 100

Більшість оцінювачів у світі вважають, що найбільш складним є визначення економічного зносу. Це відбувається тому, що економічний знос – це функція зовнішнього впливу, яка впливає на підприємства в цілому, а не на кожний окремих актив або їхню групу. У випадку, якщо вдається виявити економічний знос, то для його розрахунку використовують принцип заміщення, тобто із урахуванням корисності об'єкта [5, с.40].

Згідно із вимогами Національного стандарту №1 “Загальні засади оцінки майна та майнових прав” визначимо накопичуваний знос мобільного телефону.

Оскільки мобільний телефон Apple iPhone 4S 16 GB White експлуатувався у чохлах та з обох його сторін наклеєні захисні плівки, то його стан є дуже гарним і вважаємо, що фізичний знос цього телефону дорівнює нулю.

Для розрахунків морального зносу, ми з'ясували ціну найсучаснішого на цей час мобільного телефону Apple iPhone 5S 16 GB Silver, який коштує 7929 грн. (<http://itmag.ua/catalog/iphone-5s/iphone-5s-16gb-black-garantija-100-dnej/>). Для врахування особливостей формування ціни на відповідний мобільний телефон, ціна на нього була з'ясована в тому ж магазині, в якому було придбано досліджуваний смартфон рік тому.

$$\begin{array}{l} \text{Рівень} \\ \text{морального} \\ \text{зносу} \\ \text{Apple iPhone} \\ \text{4S 16 GB White} \end{array} = \frac{4000 \text{ грн.}}{7929 \text{ грн.}} = 0,5045 \times 100\% = 50,45\%$$

Оскільки мобільний телефон, який оцінюється, не знаходився у екологічно забрудненій зоні (наприклад, у місці Чорнобиль) або політично нестабільній частині України (наприклад, у містах Донецьк та Луганськ) (він перебуває у місті Одеса), то на нього не впливають чинники, які зумовлюють економічне зношення. Тому економічний знос смартфону Apple iPhone 4S 16 GB White дорівнює нулю.

Таким чином, рівень накопиченого зносу мобільного телефону Apple iPhone 4S 16 GB White складається з таких складових: рівень фізичного зносу – 0; рівень морального (функціонального) зносу – 50,45%; рівень економічного зносу – 0. Сукупний накопичений знос складає 50,45%.

Зазначимо, що питання врахування ПДВ у складі ринкової вартості майна, щодо якого скоєно злочин, нами не розглядалися, оскільки це є окремим об'єктом дослідження.

Ринкова вартість мобільного телефону Apple iPhone 4S 16 GB White, *розрахована оцінювачем* (за наявності підтверджуючих документів щодо його первісної вартості) на дату оцінки = 4000 грн. – (4000 грн. × 50,45% / 100) = 1982 грн.

3.Визначення вартості вкраденого мобільного телефону з позиції бухгалтера.

Бухгалтер під час визначення вартості основного засобу користується такими нормативними актами:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 №92, із змінами станом на 18.03.2014 р.;

2. Методичні рекомендації щодо бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 30.09.2003 №561, із змінами станом на 12.09.2006 р.;

3. Податковий кодекс України – Офіц. текст із змін. станом на 23 липн. 2014 р.

Алгоритм дій бухгалтера подібний до алгоритму дій експерта МВС та оцінювача, і так само полягає у визначенні первісної вартості основного засобу, розрахунку його зносу (тільки вже нарахованого, а не накопиченого) і визначенні залишкової вартості основного засобу.

У бухгалтерському обліку вартість мобільного телефону, що амортизується, дорівнює первісній вартості об'єкта за вирахуванням його ліквідаційної вартості (для спрощення розрахунків будемо вважати, що ліквідаційна вартість мобільного телефону Apple iPhone 4S 16 GB White дорівнюватиме нулю).

Згідно із нормами пп. 14.1.138 Податкового кодексу України [17] основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 2500 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2500 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Часто на практиці вартісний критерій до визначення основних засобів у бухгалтерському обліку згідно із наказом підприємства про облікову політику є аналогічним нормам Податкового кодексу України. У нашому випадку, згідно із даними касового чека, мобільний телефон Apple iPhone 4S 16 GB White був придбаний за 4000 грн., отже він є об'єктом основних засобів і нарахування амортизації по ньому буде визначатися згідно із методів амортизації саме основних засобів. Амортизацію в бухгалтерському обліку нараховують щомісяця.

Якщо б первісна вартість мобільного телефону складала менше ніж 2500 грн., то він був би визнаний в бухгалтерському обліку як малоцінний необоротний матеріальний актив (далі МНМА) і амортизація за цим об'єктом нараховувалася б одним з двох методів: 1) 50% первісної вартості МНМА за вирахуванням ліквідаційної вартості, амортизується у першому місяці використання, а ніші 50% - у останньому місяці використання; 2) 100% первісної вартості МНМА за вирахуванням ліквідаційної вартості амортизується у першому місяці використання.

Отже, первісна вартість мобільного телефону Apple iPhone 4S 16 GB White складає 4000 грн. (за даними підтверджуючого документа – касового чека), тому він обліковується на субрахунку 109 “інші основні засоби”, мінімальний корисний строк корисного використання за такими основними засобами згідно зі нормами Податкового кодексу [17] (а отже, обліку для цілей оподаткування) складає 12 років. Зазначимо, що мінімальний строк корисного використання у бухгалтерському обліку може відрізнятися від “податкового” (згідно із технічним паспортом або згідно із думкою експерта з технічних питань), тоді у обліку будуть тимчасові податкові різниці.

Оскільки механізм розрахунку фізичного зношення та визначення залишкової вартості майна експертом МВС, який керується Методичними рекомендаціями, по-суті, є ідентичним розрахунку амортизації мобільного телефону в бухгалтерському обліку за

прямолінійним методом, розраховуємо амортизацію саме за цим методом. Прямолінійний метод є одним із найбільш частіше використовуваних методів амортизації. Суму амортизації він ставить у залежність від терміна корисного використання.

Переваги метода: вартість об'єкта основних засобів рівномірно розподіляють протягом терміна його корисного використання; прості розрахунки. *Недоліки метода:* інтенсивність використання та моральне зношення основних засобів не ураховується [18, с.7].

Розрахувати суму амортизації прямолінійним методом можна за такими формулами:

$$A \text{ річна} = \text{Амортизаційна вартість ОЗ} : n \quad (5)$$

$$\text{Амортизаційна вартість ОЗ} = \text{первісна вартість ОЗ} - \text{ліквідаційна вартість ОЗ} \quad (6)$$

$$A \text{ місячна} = A \text{ річна} : 12 \quad (7)$$

де A річна – річна сума амортизації; n – термін корисного використання об'єкта основних засобів.

Термін корисного використання можна знайти у інструкції або технічному паспорті устаткування або якщо згідно із наказом про облікову політику на підприємстві за основу у бухгалтерському обліку прийняті мінімально допустимі строки корисного використання, які містяться у Податковому кодексі, то безпосередньо з самого Податкового кодексу України.

Розрахуємо зношення та залишкову вартість мобільного телефону iPhone 4S 16 GB White згідно із методикою бухгалтерського обліку.

Сума амортизації за перший рік експлуатації телефону	=	4000 грн. : 12 років = 333,33 грн.
Сума амортизації телефону за місяць	=	333,33 грн. : 12 місяців = 27,78 грн.
Залишкова вартість телефону iPhone 4S 16 GB White на кінець першого року експлуатації	=	4000 грн. – (27,78 грн. x 11 місяців) = 4000 – 305,58 = 3694,42 грн.

У бухгалтерського обліку амортизація основного засобу починає нараховуватися з наступного місяця, з моменту придбання та вводу в експлуатацію цього основного засобу. Річна ставка амортизації основного засобу за прямолінійним методом складе 8,33%.

Отже, *залишкова вартість* мобільного телефону Apple iPhone 4S 16 GB White на кінець першого року експлуатації, розрахована *бухгалтером*, дорівнює 3694,42 грн.

Узагальнимо проведені розрахунки вартості майна, щодо якого скоєно злочин, згідно із методиками та нормативними актами, які використовують експерт МВС, оцінювач і бухгалтер (таблиця 1), й надамо їм економічну інтерпретацію. Ще раз зазначимо, що питання врахування ПДВ у складі ринкової вартості майна, щодо якого скоєно крадіжку, нами не розглядалися, оскільки це є окремим об'єктом дослідження.

Аналіз даних таблиці 1 показав, що найбільш коректно розрахованою вартістю мобільного телефону Apple iPhone 4S 16 GB White, щодо якого “умовно” скоєно крадіжку, є ринкова вартість, розрахована оцінювачем за наявності документів, що підтверджують його первісну вартість. Вона складає 1982 грн. Розрахунки експерта МВС за своїм алгоритмом є майже подібними розрахункам, які робить бухгалтер (що ще раз свідчить, що експерти МВС розраховують нарахований знос майна, а не накопичений). Особливу увагу приділимо кардинальній різниці в абсолютному виразі між залишковими вартостями мобільного телефону, визначеними експертом МВС та бухгалтером (3200 грн. проти 3694,42 грн.). Різниця між цими залишковими вартостями складає 13,4%. Вважаємо, що залишкова вартість, яка розрахована бухгалтером, є більш правильною, оскільки вона розрахована згідно із вимогами Національних стандартів бухгалтерського обліку та норм Податкового кодексу України.

Якщо оцінювати з позиції економічної коректності розрахунки експерта МВС та оцінювача, то безумовно ринкова вартість мобільного телефону, яка міститься у звіті оцінювача, є більш коректною і відповідає усім критеріям, які висуваються до вартості майна, за якою можна його продати або купити за договором. Правильність здійснених оцінювачем розрахунків обумовлена, як все зазначалося, більш кваліфікованим підходом до здійснення оцінки. І саме в цьому є нажаль основне протиріччя вітчизняної судової системи: висновок експерта або висновок експертного дослідження, зроблений експертом МВС, носить доказовий характер, а звіт оцінювача хоча розрахунки свідчать, що саме він є більш достовірним.

- ТІЛЬКИ

Вважаємо, що Методичні рекомендації, якими користуються експерти МВС при визначенні вартості майна, щодо якого скоєно злочин, є некоректними, оскільки суперечить базовим основам оціночної діяльності.

Критично оцінюючи норми Методичних рекомендацій стосовно визначення вартості майна, щодо якого скоєно злочин, зазначимо, що вони не враховують два основних аспекти оцінки майна, що в подальшому робить розрахунки розміру завданої шкоди власнику майна внаслідок скоєння злочину, економічно неправильними: а саме:

1. спотворення ринкової активності економічних відносин, які виникають у процесі життєдіяльності суб'єкта господарювання внаслідок визначення залишкової вартості майна, щодо якого скоєно злочин, замість визначення ринкової вартості;

2. підміна економічного трактування категорії “знос”. Замість оціночного (економічного) трактування і здійснення відповідних “спеціальних” розрахунків зносу майна, експерти МВС розраховують зношення згідно із методикою бухгалтерського обліку, тобто розраховують нарахований знос замість накопичуваного.

Відсутність у Методичних рекомендаціях вказання бази оцінки, тобто виду вартості майна, яку необхідно розрахувати, є неприпустимим, оскільки створюється прецедент для маніпулювання видами вартості майна, тобто “за якою вартістю Вам треба, за такою ми порахуємо” і вже судова експертиза у цьому випадку може носити не доказовий характер, а характер “розрахунків на замовлення”. Інакше кажучи, тут в дію вступають психологічні мотиви у діяльності експерта МВС: якщо він схоче, що порахує розмір завданої шкоди за залишковою вартістю і вона складе менше 121,8 грн., то особа, яка скоїла крадіжку, понесе не кримінальну, а адміністративну відповідальність, а якщо схоче, то розрахує розмір шкоди за ринковою вартістю, і, особа, яка скоїла злочин, отримає вирок, на який по-справжньому заслуговує.

Методичні рекомендації не містять жодного слова про наявність підтверджуючих документів щодо початкової вартості майна, щодо якого проводиться судова експертиза (касових чеків, накладних та ін.). Вважаємо, що без наявності цих підтверджуючих документів, експерт взагалі не має права користуватися зазначеними Методичними рекомендаціями, оскільки спотворюється доказовість здійсненої судової експертизи.

Вважаємо, що експерти МВС повинні розраховувати саме ринкову вартість майна, щодо якого скоєно злочин, оскільки треба визначити, скільки на сьогодні, а не на вчора, рік або декілька років тому, коштує майно. Тобто, за скільки його можна сьогодні продати за домовленістю між покупцем та продавцем.

Згідно із Методичними рекомендаціями, *залишкова вартість* мобільного телефону Apple iPhone 4S 16 GB White на дату проведення судової експертизи складає 3200 грн.

У нас, як у науковців, є декілька запитань до наведеного розрахунку: по-перше, якщо мобільний телефон знаходиться у доброму стані (носився у чохлі, на екрані наклеєна захисна плівка та ін.), то фізичного зношення може взагалі не бути; по-друге, наведений механізм розрахунку фізичного зношення та визначення залишкової вартості майна, по-суті, як зазначалось, є ідентичним розрахунку амортизації мобільного телефону в бухгалтерському обліку за прямолінійним методом. Отже, відбувається порушення основ оцінки – експерт МВС розраховує нарахований знос, а не накопичений.

Як вже зазначалося, експерт МВС розраховує залишкову вартість майна, хоча коректніше було б розраховувати ринкову вартість. Проте, навіть залишкова вартість вкраденого майна повинна враховувати в собі не тільки фізичний знос та пошкодження майна, а й моральний та економічний знос. Про це також зазначено у Національному стандарті №1 “Загальні засади оцінки майна та майнових прав”.

Щодо морального зносу майна та його розрахунку експертами МВС, зазначимо, що незважаючи на те, що Методичні рекомендації містять шкалу оцінки морального зношення (від 10 до 50%) (таблиця 3), на практиці експерти МВС не розраховують його під час проведення експертизи, оскільки вони, на жаль, не розуміють різниці між фізичним та моральним зносом. Також виникає питання, яким чином були розраховані наведені у Методичних рекомендаціях нормативи морального зносу (Методичні рекомендації не містять формул розрахунку рівня морального зносу та пояснень до них). До того ж, виникає розуміння, що рівень морального зносу може бути різним в залежності від виду та марки мобільного телефону і це не враховано у Методичних рекомендаціях.

Зазначимо, що відсутність формули визначення морального зносу та наявність значної розбіжності в інтервалі визначення морального зносу (від 10 до 50%) створює перед експертом труднощі у обранні конкретного відсотка морального зносу.

Доволі часто при оцінці майна, щодо якого скоєно злочин, трапляється ситуація, коли залишкова вартість майна більше за ринкову. Наведемо приклад.

Якщо 6 серпня 2014 року скоєно злочин щодо мобільного телефону стандарту CDMA (інтертелеком) марки DUO GC 221 (ця модель є найбільш типовим придбанням серед користувачів CDMA-зв'язку, і її акційна вартість складає 259 грн. і придбано її було, наприклад, 5 серпня 2014 року) (http://www.intertelecom.ua/ru/oborudovanie/mobile/DUO/DUO_GC221), то залишкова вартість цього мобільного телефону, розрахована експертом МВС згідно із Методичними рекомендаціями, складатиме 258, 87 грн.

Розмір втрати якості
мобільного телефону = $259 \text{ грн.} \times (0,2 \times 1 \text{ добу} / 365 \text{ днів}) = 0,13 \text{ грн.}$
DUO GC 221 на дату оцінки

Залишкова вартість
мобільного телефону = $259 \text{ грн.} - 0,13 \text{ грн.} = 258,87 \text{ грн.}$
DUO GC 221 на дату оцінки

Розрахуємо ринкову вартість цього мобільного телефону згідно із Національними стандартами оцінки майна. Зазначимо, що фізичний знос мобільного телефону DUO GC 221 дорівнюватиме 0, оскільки він новий, проте моральне зношення буде суттєвим, оскільки він вже є телефоном колишнього використання і на ринку мобільних телефонів колишнього використання його вартість разом із зарядним пристроєм складає від 80 до 100 грн. Середньоринкова вартість подібних об'єктів складає $((80 + 100) / 2) = 90 \text{ грн.}$

Судді зазвичай виносять вирок обвинувачуваному, ґрунтуючись на висновках експерта, проте суддя має право не приймати до уваги результати зробленої судової експертизи, якщо вона виконана зі порушеннями. Справа в тому, що суддя – не фахівець в економіці та оціночній діяльності, тому він може вважати коректними чи некоректними висновки експерта МВС тільки виходячи з власного судження, яке не підкріплено спеціальними знаннями. До того ж, спиратися на результати рецензування висновку експерта або висновку експертного дослідження, суддя не в змозі, оскільки законодавчо не передбачено рецензування вказаних висновків. Натомість, звіт оцінювача підлягає рецензуванню і рецензувати його має право оцінювач, який отримав кваліфікаційне свідоцтво, зареєстрований в Державному реєстрі оцінювачів, який працює у складі суб'єкта оціночної діяльності і має стаж роботи оцінювачем не менш, ніж два роки.

З огляду на все вище зазначене виникає питання, за якою вартістю оцінюється шкода, завдана державному майну. Згідно із Постановою № 1891 “Про затвердження Методики оцінки майна” від 10.12.2003 року із змінами від 07.12.2011 року наведена методика оцінки розмір матеріальної шкоди, яка нанесена майну державних та комунальних підприємств, проте там не зазначено, який вид вартості треба розрахувати. Вважаємо, що це повинна бути ринкова вартість, оскільки треба з’ясувати, яку матеріальну шкоду нанесено майну державних та комунальних підприємств саме на момент скоєння злочину.

Висновки. З метою поліпшення коректності розрахунків розміру шкоди, яка завдана власнику майна внаслідок скоєння злочину, вважаємо за доцільне внести у законодавчу базу такі зміни:

1. внести зміни до Закону України “Про судову експертизу” щодо можливості призначення рецензування висновків судових експертів та висновків експертного дослідження. Рецензування матиме право проводити експерт, який має стаж роботи не менш, ніж два роки за даними експертно-кваліфікаційними спеціальностями;

2. визначення шкоди власнику майна, щодо якого скоєно злочин, необхідно здійснювати за ринковою вартістю, оскільки саме цей вид вартості відповідає розміру шкоди на дату скоєння злочину.

Впровадження в вітчизняну практику проведення судових експертиз запропонованих рекомендацій, дозволить, на нашу думку, підвищити їх якість.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. **Оценка** недвижимости: [учебник] / Под ред. А.Г. Грязновой, М.А. Федотовой. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 560 с.
2. **Пузенко С.А.** Основы теории оценки. Порядок проведения независимой оценки в Украине: [учебник] / С.А. Пузенко. – К., ФАДА, ЛТД, 2007. – 192 с.
3. **Сухомлин В.** Оборудование как объект оценки: [учебн.пособ.]. -2-е изд., перераб. и доп. / В. Сухомлин, В.Шалаев. – К.: АртЭк, 2008. – 680 с.
4. **Большаков С.І.** Оцінка об’єктів у матеріальній формі: [навч. посіб.]. Частина 2 / С.І. Большаков, Є.М. Стрельчук. – Одеса, 2008. – 80 с.
5. **Большаков С.І.** Оцінка об’єктів у матеріальній формі: [навч. посіб.]. Частина 3 “оцінка ринкової вартості машин та обладнання” / С.І. Большаков, Т.Ю. Большакова, Н.І. Кравченко – Одеса, 2009. – 108 с.
6. **Большаков С.І.** Оцінка об’єктів у матеріальній формі: [навч. посіб.]. Частина 4 “оцінка колісних транспортних засобів” / С.І. Большаков, Т.Ю. Большакова, Ю.С. Моспан – Одеса, 2010. – 124 с.
7. **Закон** України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність» – Офіц. текст із змінами станом на 20 лист. 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>
8. **Методичні** рекомендації “Розрахунок втрати якості непродовольчих товарів у зв’язку з їх зносом та наявністю дефектів, який використовується при проведенні товарознавчих досліджень”. – К.: КНДІСЕ, 1999. – 43 с.
9. **Закон** України «Про судову експертизу» – Офіц. текст із змінами станом на 17 трав. 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
10. **Практичний** посібник для працівників органів досудового слідства та експертних підрозділів з питань визначення та проведення судової експертизи / За ред. П.В. Коляди. – К.: УВПД ГШ МВС України, 2009. – 526 с.
11. **Чумак Д.П.** Мінімальна вартість майна, за крадіжку якого настає кримінальна відповідальність у 2013 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://chumak.vn.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=145%3A-2011-&lang=uk
12. **Крадіжка** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%B6%D0%BA%D0%B0>
13. **Постанова** № 1891 “Про затвердження Методики оцінки майна” – Офіц. текст із

змінами станом на 07 грудн. 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1891-2003-%D0%BF>

14. **Методика** товарознавчої експертизи та оцінки колісних транспортних засобів – Офіц. текст станом на 04 серпн. 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0724-09>

15. **Національний** стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» – Офіц. текст із змінами станом на 4 бер. 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF>

16. **Уголовный** процессуальный кодекс Украины: научно-практический комментарий / Отв. ред.: С.В. Кивалов, С.Н. Мищенко, В.Ю. Захарченко. – Х.: Одиссей, 2013. – 1184 с.

17. **Податковий** кодекс України – Офіц. текст із змін. станом на 23 липн. 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page2>

18. **Протасова Н.** Основные средства на предприятии: методы начисления амортизации / Н. Протасова // Всё о бухгалтерском учёте. – 2012. – № 27 (1904) – С.6-12.

С.И. Большаков

*кандидат военных наук, судебный эксперт, оценщик,
доцент кафедры экономики и международных отношений,
Международный гуманитарный университет (г. Одесса)*

Р.Н. Волчек

*кандидат экономических наук, доцент,
Одесский национальный экономический университет (г. Одесса)*

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВИДОВ СТОИМОСТИ ИМУЩЕСТВА ВО ВРЕМЯ ВЫПОЛНЕНИЯ СУДЕБНЫХ ЭКСПЕРТИЗ

Доказана ошибочность определения стоимости имущества экспертами МВД Украины, использующими методические рекомендации “Расчет потери качества непродовольственных товаров в связи с их износом и наличием дефектов, используемый при проведении товароведческих исследований”. Определено, что данные методические рекомендации не учитывают в себе основ оценки имущества, а именно: определения базы оценки, вида стоимости имущества, который необходимо определить, и много другого. В этом случае возникает путаница относительно определения стоимости имущества, относительно которого совершено преступление, и которая является основанием для привлечения виновного лица к уголовной или административной ответственности. Даны рекомендации, внедрение которых позволит более четко, а главное, методологически правильно определять стоимость имущества во время проведения судебных экспертиз.

Ключевые слова: база оценки, вид стоимости, судебная экспертиза, начисленный и накопленный износ.

S.I Bolshakov

*candidate of military sciences, forensic expert, valuator, assistant professor
of chair of economics and international relations,
International Humanities University (Odessa)*

R.M. Volchek

*candidate of economic sciences, assistant professor, Odessa’s national economical university
(Odessa)*

USE OF TYPES OF COST OF THE PROPERTY VALUE THROUGH THE EXPERT EVIDENCES EXECUTION

It is proved the fallacy of determining the value of property by forensic experts of Ukraine, who use the methodology for “Calculation of loss of quality of non-food goods in connection with its wear and defects, which are used during of carrying out of merchandising researches”. It is determined, that this methodology does not take into account basis of assessment property, namely: determination of assessment basis, type of property cost, which it is necessary to define, and things. On this issue arises confusion towards definition of the cost, which is the reason for bringing into responsibility of guilty persons to criminal or administrative responsibility. There are given recommendations, implementation of which will allow more clearly, and most importantly, methodologically correctly to determine the value of the property during forensic examinations.

Keywords: valuation basis, the type of value, forensics, accrued and accumulated depreciation.